

קריאת חוקרים ומרצים למשפט פלילי לשחרור גב' לורי שם טוב

ממעצרה הנמשך למעלה משנתיים

14.3.19

אנו, חוקרים ומרצים למשפט פלילי במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, מודאגים מאד משימוש מערכת אכיפת החוק בהליך הדראסטי של מעצר עד תום ההליכים כבר למעלה משנתיים (מאז 27.2.17 !) חרף העובדה שהגב' לורי שם-טוב לא מואשמת בעבירות הכרוכות באלימות (פיזית) ואין טענה שנשקפת ממנה סכנה לביצוע עבירות מסוג זה.

לפי התיאוריה וכללי המשפט הנגזרים ממנה, אדם הוא בחזקת חף-מפשע, אלא אם אשמתו הוכחה מעבר לספק סביר. לפיכך, מעצר עד תום ההליכים המשפטיים הוא חריג שצריך להיות שמור לנאשמים מסוכנים מאוד. אפילו לגביהם החוק מגביל את המעצר לתשעה חודשים, שבסיומם נדרשת החלטה של בית-המשפט העליון כדי להאריכו. במקרה הנוכחי לא מדובר באלימות פיזית ולא מדובר בסכנה פיזית ואם תהיה הרשעה העונש חייב יהיה להיות פרופורציוני. כך או אחרת אין הצדקה ואין בסיס בחוק לגביית "מקדמת-מעצר" על חשבון מאסר שאולי יבוא ואולי לא.

כבר ביום 24.7.18 קבעה השופטת ענת ברון, בהחלטה המפורטת ביותר של בית-המשפט העליון בפרשה זו (שאליה מפנים שוב ושוב בהחלטות שאחריה), כך (בש"פ 5005/18, בש"פ 5065/18):

"אקדים אחרית לראשית ואומר כי בנקודה שבה אנו ניצבים כיום, דומני כי הכף נוטה לשחרור העוררת למעצר באיזוק אלקטרוני ובפיקוח אנושי חלף מעצרה מאחורי סורג ובריח. העוררת נתונה במעצר מאז 27.2.2017, זה למעלה מ-16 חודשים, בעוד ההליך הפלילי נגדה החל להישמע רק בחודש מאי 2018. על אף שנראה כי בעת הזו ההליך מתקדם באופן משביע רצון (ולא נטען אחרת), ברי שלנוכח העובדה שמדובר ב-120 אישומים ובחומר חקירה שאין חולק שהוא בהיקף רב ועצום, ההליכים צפויים להימשך עוד זמן רב.... פרט לפגיעה בחירותה של העוררת במהלך מעצרה, מטבע הדברים קיים קושי אינהרנטי בניהול הליכי משפט מתוך תא המעצר בשל נגישות מוגבלת לחומרי חקירה – וקושי זה אף מתעצם לנוכח היקף החומר הרב שבו מדובר.... מאז מעצרה הציעה העוררת לא פחות מ-16 מפקחים שונים.... המפקחים כולם נדחו על ידי שירות המבחן.... נראה כי לא יאה בידה של העוררת להציע מפקחים נוספים, ולמעשה היא נמצאת ב"מבוי סתום" בראי האפשרות שלה למצוא ולהציע חלופת מעצר אחרת. בעת הזו קביעה שלפיה יש להמשיך ולבחון מפקחים נוספים שיוצעו על ידי העוררת אינה מעשית עוד, וניתנת האמת להיאמר כי משמעותה של החלטה כזו היא שנסיבות חייה של העוררת מכתיבות את הותרתה במעצר לעוד חודשים ואולי אף

לשנים טרם שיוכרע דינה; וזאת על אף ששני הנאשמים הנוספים בפרשה שוחררו זה מכבר למעצר בית.... עוד יוער כי דווקא העובדה שמרבית העבירות המיוחסות לעוררת נעשו באינטרנט ומשכך הן נושאות אופי פומבי, יש בה כדי להפיג במידה מסוימת מן החשש שהעוררת תשוב ותבצע אותן, וזאת ביודעה כי היא מצויה כל העת תחת עיניהן הבוחנות של רשויות החוק.... עוד ייאמר כי בית המשפט המחוזי סבר כבר בהחלטת המעצר כי אין מקום להבחין בין שלושת הנאשמים בפרשה בהתייחס לרמת מסוכנותם, ואני שותפה למסקנה זו בכל הנוגע לעילת המעצר; דעתי שונה ביחס לקביעתו המאוחרת של בית המשפט שלפיה היקף או אופי העבירות המיוחסות לעוררת מצדיקים הבחנה בינה לבין הנאשמים הנוספים עד כדי חריצת דינה למעצר ממושך מאחורי סורג ובריח.... בעוד הנאשמים האחרים שוחררו למעצר בית, ואף הוסרו מאז חלק ממגבלות המעצר בעניינם, הרי שבעניינה של העוררת החלופה המוצעת היא מעצר באיזוק אלקטרוני ובליווי פיקוח אנושי. כידוע, איזוק אלקטרוני מהווה ככלל "הקשחה" והידוק של חלופת מעצר, ואף נתפס כמצוי ב"מדרג ביניים" בין שחרור לחלופת מעצר לבין מעצר עד תום ההליכים, ויש בו לא פעם כדי לסייע בהשגת תכלית המעצר.... טרם סיום ראוי להזכיר מושכלות ראשונים, כי מטרתו של המעצר אינה עונשית אלא מניעתית. חלופת מעצר במהותה מחייבת איזון בין הסיכון העולה משחרורו האפשרי של הנאשם לבין זכותו החוקתית לחירות, והיא נועדה ליצור רמה סבירה של ביטחון, להבדיל מוודאות, להשגת מטרת המעצר בדרך אחרת... בענייננו קיימת שורה של נסיבות, שלעת הזו משקלן המצטבר מטה את הכף לשחרורה של העוררת למעצר באיזוק אלקטרוני ובפיקוח אנושי – ובהן משך הזמן שבו שוהה העוררת במעצר, היקפו של התיק והצפי להימשכות ההליכים, סוג העבירות המיוחסות לה, והעובדה שהנאשמים הנוספים בפרשה שוחררו למעצר בית. ודאי שלא מדובר בחלופה הרמטית, אלא בנטילת "סיכון מחושב"...."

חרף החלטתה זו של השופטת ברון, ובניגוד משווע לחזקת החפות, עד היום טרם מצאו רשויות אכיפת החוק את הדרך לבצע את ההחלטה מיום 24.7.18 (חלפו כבר שבעה וחצי חודשים) ולשחרר את לורי שם טוב ממעצרה המתמשך מאוד ומדי. כל הסדר שנבחן נדחה, ולאחרונה, ביום 4.3.19 (בש"פ 1394/19) אף הוארך מעצרה ב-150 (!) ימים נוספים, כשזוהי כבר הארכה חמישית לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ד-1996, האמורה להיות החריג ולא הכלל. בית-המשפט העליון אמנם מורה בהחלטה האחרונה לבית-המשפט המחוזי לבחון אפשרות למעצר בפיקוח אלקטרוני ועם מפקחים אנושיים, אך ניסיון של כשנתיים מלמד שלא מושג הסדר והמעצר מאחורי סורג ובריח נמשך עוד ועוד.

בנסיבות המקרה הנוכחי, שבו כאמור אין חשש כלשהו לאלימות (פיזית), אלא בעיקר להכפשות באמצעות האינטרנט, ונוכח העובדה שמשך זמן ממושך לא נמצא הסדר, ייתכן שניתן וצריך אף לוותר על הפיקוח ולהסתפק בקביעה שהפרת תנאי השחרור תוליד לחידוש

המעצר. ניתן לשחררה בתנאים מגבילים ובעיקר איסור הפצת חומר ברשת האינטרנט. אפילו אם נכונה טענת הפרקליטות שגב' שם טוב עצמה מקשה על השגת הסדר לשחרורה, כבר מזמן הגיעה העת לשחררה.

כך או אחרת, אנו חשים ניגוד צורם בין הצהרת מערכת המשפט הישראלית אודות חזקת החפות, שאותה אנו מלמדים את תלמידינו, לבין המשך מעצרה של לורי שם טוב. אנו קוראים לאנשי מערכת אכיפת החוק – לשופטים, ליועץ המשפטי לממשלה, ולפרקליט המדינה – למצוא את הדרך לשחרורה המיידית.

1. פרופ' בועז סנג'רו

2. פרופ' רינת קיטאי

3. ד"ר יוסף זהר

4. פרופ' אלון הראל

5. פרופ' עמנואל גרוס

6. פרופ' שחר אלדר

7. ד"ר עמית פונדיק

8. ד"ר רותי לבנשטיין לזר

9. ד"ר סיגל שהב

10. ד"ר רפאל (רפי) ביטון